

Received: 25 พฤษภาคม 2569

Revised: 19 มิถุนายน 2569

Accepted: 5 กรกฎาคม 2569

**แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู
ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนวัดสัมมาราม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2**
**Guidelines for Developing Teachers' Instructional Management Potential through
Professional Learning Communities (PLC) at Wat Sammaram School under the
Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2**

อัมรินทร์ เหนือร้อยเอ็ด

Ammarin Nuaroey-et

โรงเรียนวัดสัมมาราม

Wat Samaram School

E-mail: ballhot30@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนวัดสัมมาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานร่วมกันของกลุ่มครูที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ ทัศนคติร่วม การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำแบบกระจาย การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และชุมชนแห่งความไว้วางใจ สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพที่สำคัญ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบท การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนคิดและปรับปรุงแผนการสอน การปฏิบัติจริงและการสังเกตการณ์ การสนับสนุนด้านนโยบายและงบประมาณ ตลอดจนการสรุปผลและต่อยอดสู่نواتกรรมการสอน ทั้งนี้ ปัจจัยความสำเร็จที่จะช่วยให้กระบวนการ PLC ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดสรรเวลาและทรัพยากร การสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาศักยภาพ, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

Abstract

This academic article aimed to investigate the needs and guidelines for developing teachers' instructional management potential through the Professional Learning Communities (PLC) process, based on the literature review of concepts, theories, and research both domestically and internationally. The sample used in this study consisted of 17 teachers from Wat Sammaram School under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, obtained through purposive sampling. The research instrument was a rating scale questionnaire.

The results of the study revealed that the Professional Learning Community (PLC) was a process of creating change by learning from the collaborative practices of teacher groups who continuously engaged in knowledge sharing and instructional development to improve student outcomes. The core components of the PLC included shared vision, teamwork, distributed leadership, professional learning and development, and a community of trust. Regarding the key development guidelines, they comprised participatory goal setting, context-aligned instructional plan design, knowledge-sharing network creation, reflection and lesson plan improvement, implementation and observation, policy and budgetary support, as well as concluding and extending outcomes into instructional innovations. Furthermore, the success factors contributing to the efficient and sustainable operation of the PLC process depended on administrative leadership, time and resource allocation, cultivating a culture of trust, goal clarity, and continuous follow-up.

Keywords: Potential Development Guidelines, Professional Learning Community, Instructional Management Development

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายสำคัญในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้มีการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และสะท้อนความคิดในหลากหลายมิติ อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ยังมีการกำหนดให้ชั่วโมงการเข้าร่วมกิจกรรม PLC สามารถนำไป

นับรวมกับชั่วโมงการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ในระดับเขตพื้นที่ เพื่อร่วมกันวางแผนและผลักดันให้การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเกิดขึ้นจริงในสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีความมั่นคงและยั่งยืน (สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และผู้เชี่ยวชาญ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานร่วมมือร่วมใจ และการทำความเข้าใจประเด็นปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 23-24; วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562: 11) กระบวนการดังกล่าวช่วยลดความโดดเดี่ยวในการทำงานของครู ทำให้เกิดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความคิด ความประพฤติ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hord (1997) ที่ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ อย่างมืออาชีพส่งผลให้ครูผู้สอนมีความรู้สึกโดดเดี่ยวน้อยลง มีความผูกพันต่อพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนมากขึ้น มีแรงบันดาลใจและความกระตือรือร้นในการทำงาน สามารถค้นพบความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการสอนและผู้เรียน รวมทั้งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว ผลลัพธ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า PLC ไม่เพียงแต่ช่วยพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนเท่านั้น แต่ยังส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียนและความเข้มแข็งของระบบการศึกษาโดยรวม

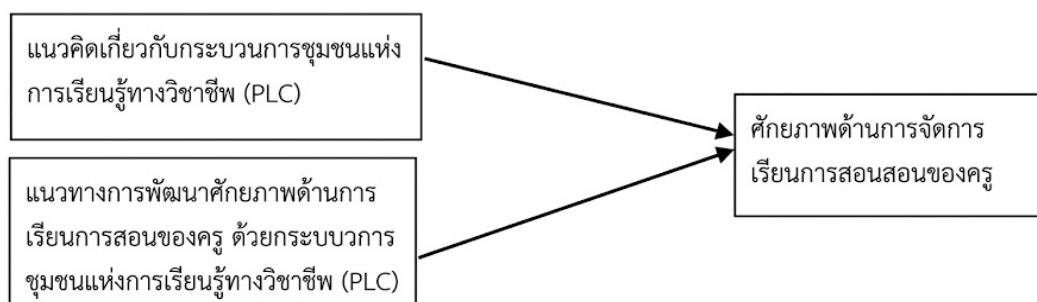
โรงเรียนวัดสัมมาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ทว่าการจะขับเคลื่อนกระบวนการ PLC ให้ประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดนั้น จำเป็นต้องมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับบริบท ความต้องการ และสภาพปัญหาที่แท้จริงของโรงเรียน ดังนั้น การศึกษาและพัฒนาศักยภาพครูด้วยกระบวนการ PLC ในบริบทของโรงเรียนวัดสัมมาราม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นกลไกเชิงระบบที่จะช่วยให้ครูสามารถบูรณาการจัดการเรียนการสอนเข้ากับการพัฒนาตนเองผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเสริมพลังบวกให้ครูมีเครือข่ายกัลยาณมิตรในวิชาชีพ และสามารถยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนวัดสัมมาราม เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนานักวิชาชีพครูและยกระดับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและสภาพความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนวัดสัมมาราม
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนวัดสัมมาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนวัดสัมมาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1) ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

เนื่องจากโรงเรียนวัดสัมมารามเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรที่จำกัด ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้โดยใช้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากประชากรทั้งหมด ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ครูผู้สอนโรงเรียนวัดสัมมาราม จำนวน 17 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในภาคเรียนที่ปัจจุบัน

2) ขั้นตอนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายครูทั้ง 17 คน ออกเป็น 2 ระยะ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาและสำรวจความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนวัดสัมมาราม

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนวัดสัมมาราม

3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ แบบสอบถามเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Five-point Likert Scale) ที่สร้างและพัฒนาขึ้นจากการนิยามตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

4) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติและวิธีการทางวิจัย ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ระดับความต้องการและแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ สรุปเชิงระบบตามกรอบแนวคิดการวิจัย และนำเสนอโดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Narrative) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยให้สมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โรงเรียนวัดสัมมาราม เป็นกลไกเชิงระบบที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพครูและนักเรียนอย่างยั่งยืน โดยพบว่าองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการ PLC ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ร่วม การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำแบบกระจาย การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ และชุมชนแห่งความไว้วางใจ ซึ่งเป็นรากฐานหนุนเสริมให้บุคลากรทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบท การสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนคิดและปรับปรุงแผนการสอน การปฏิบัติจริงและการสังเกตการณ์ การสนับสนุนด้านนโยบายและงบประมาณ ตลอดจนการสรุปผลและต่อยอดสู่نواتกรรมการสอน ทั้งนี้ ปัจจัยที่จะขับเคลื่อนให้

กระบวนการ PLC ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร การจัดสรรเวลาและทรัพยากร การสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจ การมีเป้าหมายที่ชัดเจน และการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

ผลการศึกษา แนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนวัดสัมมาราม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของครู เนื่องจากเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ครูได้ทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และแนวทางการจัดการเรียนรู้ รวมถึงร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นระบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาครูที่มีประสิทธิผลไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการอบรมหรือการพัฒนารายบุคคล แต่ควรเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน

ประเด็นแรก ด้านวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม ผลการศึกษาพบว่า การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาครูร่วมกันเป็นองค์ประกอบสำคัญของ PLC เนื่องจากช่วยให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีทิศทางในการทำงานที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การมีเป้าหมายร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกันต่อผลลัพธ์ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เป้าหมายของ PLC สอดคล้องกับสภาพจริงและความต้องการของสถานศึกษา

ประเด็นที่สอง ด้านการทำงานเป็นทีมและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า PLC ให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันของครู โดยครูสามารถนำประสบการณ์ ปัญหา และวิธีการจัดการเรียนรู้มาแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมวิชาชีพ และทำให้ครูสามารถมองเห็นแนวทางแก้ไข ปัญหาที่หลากหลายมากขึ้น การสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาความรู้และทักษะของครู โดยเฉพาะเมื่อมีการแลกเปลี่ยนอย่างสม่ำเสมอและนำความรู้ที่ได้ไปทดลองใช้ในการปฏิบัติจริง

ประเด็นที่สาม ด้านการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนและสถานศึกษาเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาศักยภาพครู ทั้งนี้ เนื่องจากครูแต่ละคนมีบริบทของผู้เรียนแตกต่างกัน การใช้แผนการสอนหรือวิธีการเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเหมาะสม กระบวนการ PLC จึงช่วยให้ครูร่วมกันออกแบบ ทดลอง และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพจริง ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประเด็นที่สี่ ด้านการสะท้อนคิดและการปรับปรุงการปฏิบัติงาน พบว่า การสะท้อนผลหลังจากการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญของ PLC เพราะช่วยให้ครูได้พิจารณาว่าวิธีการสอนที่ดำเนินการไปนั้นมีจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง และส่งผลต่อผู้เรียนอย่างไร การสังเกตชั้นเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการสะท้อนผลร่วมกันช่วยให้ครูสามารถนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงมาปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ในครั้งต่อไปได้ ดังนั้น PLC จึงมีลักษณะเป็นกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องที่ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต การสะท้อนผล และการปรับปรุง

ประเด็นที่ห้า ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของ PLC เพราะผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบาย สนับสนุนทรัพยากร จัดสรรเวลา และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หากผู้บริหารให้ความสำคัญกับ PLC อย่างจริงจังและสนับสนุนให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ย่อมช่วยให้ PLC กลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร ในทางตรงกันข้าม หาก PLC ดำเนินการเพียงเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายหรือเป็นกิจกรรมตามช่วงเวลา ก็อาจไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการจัดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง

ประเด็นที่หก ด้านเวลา งบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน การดำเนินงาน PLC ให้เกิดประสิทธิผลจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดสรรเวลาให้ครูสามารถประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สังเกตชั้นเรียน และสะท้อนผลร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่จำเป็น การขาดเวลาและทรัพยากรอาจเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ครูไม่สามารถเข้าร่วมกระบวนการ PLC ได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น สถานศึกษาควรบูรณาการกิจกรรม PLC เข้ากับการกิจประจำและลดกิจกรรมที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ครูมีเวลาในการพัฒนาวิชาชีพมากขึ้น

ประเด็นที่เจ็ด ด้านวัฒนธรรมความไว้วางใจ พบว่า การสร้างชุมชนแห่งความไว้วางใจเป็นเงื่อนไขสำคัญของ PLC เนื่องจากครูต้องสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นำเสนอปัญหา และยอมรับข้อเสนอแนะจากเพื่อนร่วมงานได้โดยไม่รู้สึกละอายหรือประหม่นในเชิงลบ การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยทางวิชาชีพจึงช่วยให้ครูกล้าที่จะทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ และเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของตนเองและผู้อื่น ดังนั้น ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน และเน้นการพัฒนามากกว่าการจับผิด

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สรุปเป็นโมเดลเชิงแนวคิดได้ดังนี้

- 1) กระบวนการพัฒนาศักยภาพครูเชิงระบบ: กระบวนการ PLC มีใช้เพียงการขับเคลื่อนนโยบายลอย ๆ แต่เป็นเครื่องมือเชิงระบบที่มีขั้นตอนชัดเจนและร้อยเรียงกัน ตั้งแต่ร่วมกันตั้งเป้าหมาย ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ไปจนถึงการร่วมสังเกตการณ์และสะท้อนคิดเพื่อปรับปรุงการสอน
- 2) วัฒนธรรมความไว้วางใจคือฐานราก: ความร่วมมือและการเปิดใจแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูจะเกิดขึ้นไม่ได้ หากสถานศึกษาขาดวัฒนธรรมแห่งความไว้วางใจ (Community of Trust) และการทำงานเป็นทีม ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดในการลดความโดดเดี่ยวของครูผู้สอน
- 3) การหนุนเสริมเชิงโครงสร้างและทรัพยากร: ความยั่งยืนของ PLC ในสถานศึกษาขนาดเล็กจะเกิดผลจริงเชิงประจักษ์ ต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นรูปธรรมจากฝ่ายบริหาร ทั้งในด้านการจัดสรรเวลาปฏิบัติงานที่เอื้อต่อการทำกิจกรรม งบประมาณ และทรัพยากรที่จำเป็น
- 4) การยกระดับผู้นำด้านนวัตกรรมการสอน: ปลายทางของการทำ PLC มีใช้เพียงการแก้ปัญหาหน้างานเป็นรายครั้ง แต่ช่วยเปลี่ยนผ่านครูผู้สอนให้สามารถถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนความรู้ และคิดค้นต่อยอดแนวทางการจัดการเรียนรู้ไปสู่รูปแบบหรือนวัตกรรมการสอนใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียนอย่างแท้จริง

ภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการอบรม
คณะกรรมการขับเคลื่อนกระบวนการ PLC (Professional Learning Community) “ชุมชน
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ” สู่สถานศึกษา ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. สำนักพัฒนาครูและ
บุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- มนตรี แยมกลีกร. (2559). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนา. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา, 27(1), 1–12
- เมธาสิทธิ์ ธีรรัตนศรีสกุล. (2561). ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: แนวทางปฏิบัติสำหรับครู.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(2),
214–228
- วิชัย วงษ์ใหญ่, และ มารุต พัฒนาผล. (2562). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดชุมชนแห่ง
การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC). ศูนย์ผู้นำนวัตกรรม
หลักสูตรและการเรียนรู้
- วิจารณ์ พานิช. (2558). เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: PLC สู่การสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครู. มูลนิธิ
สยามกัมมาจล
- วิราวรรณ เพ็ชรนา. (2563). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน
มัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิวกร รัตติโชติ. (2561). แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครูใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: วิธี
วิจัยแบบผสมผสานวิธีการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ]. คลังปัญญามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการดำเนินงาน PLC. สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แนวทางการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการ
เรียนรู้ทางวิชาชีพ. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). นโยบายการขับเคลื่อน PLC สู่สถานศึกษา.
<http://www.ben.ac.th>
- สุรพล ธรรมร่มดี, ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, วิริยะ ฤาชัยพาณิชย์, ศุภวัณณ์ พลายน้อย, และ พรสวรรค์ นันทะ
เสน. (2553). อาศรมศิลป์วิจัย: การวิจัยและพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้แนวจิตตปัญญา.
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

- เอกพงษ์ ดิษแสง. (2565). การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต]. ดิพิย ฑูล คลังปัญญามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- Bulkley, K. E., & Hicks, J. (2005). Managing community: Professional community in charter schools operated by educational management organizations. *Educational Administration Quarterly*, 41(2), 306–348
<https://doi.org/10.1177/0013161X04273851>
- Darling-Hammond, L., & Richardson, N. (2009). Research review/Teacher learning: What matters? *Educational Leadership*, 66(5), 46–53
- DuFour, R. (2004). What is a “Professional Learning Community”? *Educational Leadership*, 61(8), 6–11
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement. Solution Tree
- Hord, S. M. (1997). Professional learning communities: Communities of continuous inquiry and improvement. Southwest Educational Development Laboratory
- Myers, C. B., & Myers, L. H. (1995). The professional educator: A new introduction to teaching and schools. Wadsworth
- Schon, D. A. (1991). The reflective turn: Case studies in and on educational practice. Teachers College Press.
- Senge, P. M. (1990). The fifth discipline: The art and practice of the learning organization. Doubleday.
- Sergiovanni, T. J. (1994). Building community in schools. Jossey-Bass.
- Stoll, L., Bolam, R., McMahon, A., Wallace, M., & Thomas, S. (2006). Professional learning communities: A review of the literature. *Journal of Educational Change*, 7(4), 221–258.